

Герчаківський Святослав

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Мацейко Іван

аспірант кафедри фінансів ім. С.І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет

МИТНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В ПАРАДИГМІ КРОНОВІРУСНОЇ КРИЗИ

В передвоєнний період безпекова компонентна митної політики України значно актуалізувалась через підвищення ефективності контролю за експортно-імпортними операціями, інтенсифікацією боротьби з митними деліктами, що зумовлені війною. Однак найбільш впливовий чинник, що визначає характер державних заходів в митній сфері – це поширення коронавірусної інфекції. Через це, формування і проведення відповідної фіскальної політики в системі забезпечення митної безпеки і впровадження механізмів блокування та усунення факторів, що підривають стійкість митної системи, є актуальною проблемою в галузі митної справи.

Теоретичні та практичні аспекти моніторингу та забезпечення митної безпеки та її компонент дослідженні в працях вітчизняних науковців, зокрема слід відзначити наукові напрацювання вчених О. Бінька, І. Бережнюка, А. Бидика, Н. Гавловської, М. Губи, О. Гребельника, Є. Додіна, Я. Жаліла, О. Єгорова, І. Іващук, М. Каленського, І. Квеліашвілі, О. Комарова, А. Крисоватого, В. Мартинюка, В. Науменка, К. Новікової, Н. Осадчої, П. Пашка, Є. Рудніченко, О. Сенчагова, А. Стельмащук, А. Точиліна, С. Юрія та ін. Однак наявність новітніх загроз та викликів щодо забезпечення фіскальної складової митної безпеки України підтверджує необхідність подальшого дослідження цієї проблематики.

Митна безпека будь-якої країни безпосередньо залежить від мультифакторного впливу обсягів міжнародної торгівлі. На динаміку міжнародної торгівлі цього річ суттєво вплинула пандемія коронавірусу та економічна криза, яку вона викликала: значна частина виробничих компаній вимушена була увійти у простій, обсяги виробництва товарів почали критично падати. Це призведе до того, що впадуть й обсяги експорту та імпорту. СОТ надає дуже широкий діапазон прогнозу падіння світової торгівлі — від 13% до 32%. Остаточні цифри будуть залежати від розвитку ситуації з поширенням коронавірусу та успіхами у протидії цьому. Також у СОТ додають, що невизначеність навколо економічного впливу безпрецедентної кризи

залишається. Відновлення обсягів міжнародної торгівлі у СОТ прогнозують вже на 2021 рік — на 21-24%. Ці цифри також залежатимуть від того, як довго триватиме спалах коронавірусу та на скільки ефективними виявляться заходи протидії пандемії [1].

Досвід митних адміністрацій у відповідь на пандемію COVID-19 досить різний, залежить від стану розвитку економіки. Зокрема, на сайті ВМО станом на 10 квітня 2020 р. серед практик митних адміністрацій країн-членів щодо запобігання та боротьби з розповсюдженням COVID-19 немає інформації про такі заходи в Україні. Серед країн вже представлено заходи 60 країн світу. Так наприклад, у Бразилії були запроваджені наступні заходи: затверджено положення, що передбачає передбачуваний випуск товарів до інспекції та кліренс, згідно з класифікаційною довідкою HS від WCO; впроваджено спеціальну ліцензію на експорт товарів для боротьби з вірусом; імплементовано попередній дозвіл на експорт хлорохіну та гідроксихлорохіну як сировини, напівфабрикатів або готових виробів; визначено пріоритетність призначення вилучених товарів відповідно до Класифікації HS; введено щоденний моніторинг оформлення товарів для боротьби зі спалахом вірусу, відповідно до посилення на класифікацію HS від WCO; здійснено перерозподіл навантаження на поштові та експрес-вантажі через скорочення відправлення посилок через них; зменшено митні платежі на імпорт товарів для боротьби зі спалахом вірусу, відповідно до довідки про класифікацію HS від WCO; створено митний оперативний центр з питань антикризового управління, контролю та керування митними процесами.

Враховуючи швидкість поширення Ковід-19 чимало країн намагалися швидко реагувати на нові умови діяльності. Так, на веб-сайті французької митниці за адресою www.douane.fr є спеціальна сторінка, яка була створена для операторів в рамках плану управління пандемією COVID-19: <https://www.douane.gouv.fr/dossier/informations-coronavirus-covid-19>.

Надання звільнення від ввізного мита (митні та імпорتنі ПДВ) на медичне обладнання для надання допомоги у боротьбі з Ковід-19 була ключовою частиною реакції Великобританії. Також тут було активізовано маршрут ліквідації наслідків стихійних лих, щоб дозволити швидше проводити через порти товари для боротьби з Ковід-19 [2].

У відповідь на спалах COVID-19 Генеральне управління митниці Китай (GACC) створило спеціальну робочу структуру та механізми, прийняті науково-засновані на охороні кордонів та карантинні заходи щодо забезпечення охорони здоров'я населення, і скориговані формальності оформлення для сприяння безпеці та сприянню торгівлі.

Отже, коронавірусна криза суттєво вплинула на митну безпеку держав, спричинила падіння ВВП, а також купівельну спроможність населення. В контексті пандемії Ковід-19 основними резервами підвищення фіскального потенціалу митної системи України повинно стати: спрощення організаційно-правових процедур з митного оформлення та митного контролю товарів, предметів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України; ліквідація економічно необґрунтованих пільг, боротьба з корупційними проявами на митному кордоні України.

Література

1. Карантин через коронавірус: для вантажних перевезень працюватимуть всі великі пункти пропуску // URL: <https://uatv.ua/karantyn-cherez-koronavirus-dlya-vantazhnyh-perevezen-pratsyuvatymut-vsi-velyki-punkty-propusku/>
2. Мурашко А. Пандемія коронавірусу: країни-партнери України не змінили торговельної політики щодо імпорту // URL: <https://www.unn.com.ua>